

Sygn. akt IV CSK 385/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 27 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSA Andrzej Niedużak

Protokolant Izabela Czapowska

w sprawie z powództwa Grupy Zarządzającej P. SA w G.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa
o ustalenie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 27 czerwca 2012 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 marca 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 6 października 2010 r. oddalił powództwo Grupy Zarządzającej P. S.A. w G. o ustalenie, że brak jest podstaw do naliczenia stronie powodowej kar umownych w łącznej wysokości 3384708,41 zł na podstawie umowy sprzedaży przedsiębiorstwa z dnia 1 sierpnia 2000 r. i umowy z dnia 9 lutego 2004 r. oraz roszczenia ewentualne o ustalenie, że egzekwowanie tych kar jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa i zmniejszenie kary umownej do 338470 zł. Sąd Okręgowy ustalił, że na podstawie umowy z dnia 1 sierpnia 2000 r. Skarb Państwa sprzedał stronie powodowej Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjne PROFIL za cenę 7304500 zł. Paragraf 7 tej umowy nakładał na kupującego obowiązek poczynienia nakładów inwestycyjnych na przedmiot umowy o wartości 15 mln zł w okresie 5 lat od podpisania umowy sprzedaży. Nakłady te miały obejmować inwestycje w majątek trwały oraz remonty, zgodnie z planem inwestycyjnym stanowiącym załącznik do umowy. W przypadku niezrealizowania tego zobowiązania kupujący miał zapłacić karę umowną w wysokości 50% niezrealizowanych nakładów inwestycyjnych. W dniu 30 lipca 2003 r. strony zmieniły umowę w zakresie załącznika określającego plan nakładów. W kolejnej umowie z dnia 9 lutego 2004 r. wydłużyły okres do dokonania nakładów do ośmiu lat. W 2007r. i 2008 r. Delegatura Ministra Skarbu Państwa w G. wezwała stronę powodową do zapłaty kar umownych wskazanych w pozwie podnosząc, że przedstawione przez stronę powodową nakłady inwestycyjne na projekty deweloperskie na gruncie nabytym od Skarbu Państwa oraz nabycie gruntu i budowę budynku mieszkalnego z przeznaczeniem lokali na sprzedaż, nie stanowią wykonania zadania inwestycyjnego zgodnie z warunkami umowy sprzedaży. Sąd Okręgowy po dokonaniu wykładni woli stron przy zawarciu umowy sprzedaży przedsiębiorstwa stwierdził, że użyte w tej umowie pojęcie majątku trwałego i remontów nie pozwala przyjąć, że inwestycje deweloperskie strony powodowej stanowiły inwestycje na majątek trwały przedsiębiorstwa P., którego przedmiotem działania była w szczególności budowa pomieszczeń biurowych przeznaczonych na wynajem. Istniały zatem podstawy do dochodzenia kar

umownych przez stronę pozwaną. Brak było jednocześnie podstaw do miarkowania kary umownej i uznania jej za sprzeczną z art. 5 k.c.

Apelacja strony powodowej została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2011 r., który podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz ocenę odnoszącą się do wykładni umowy sprzedaży przedsiębiorstwa P. Podzielił również ocenę Sądu Okręgowego o braku podstaw do miarkowania kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. oraz uznania egzekwowania kar umownych za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego bądź przeznaczeniem społeczno-gospodarczym prawa.

Skarga kasacyjna strony powodowej została oparta na obu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 484 § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich błędną wykładnię oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia i granicach jej podstaw. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania skarżący zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 486 § 4 k.p.c. Zarzuty te były nieuzasadnione. Co do pierwszego z przepisów skarżący podnosił, że Sąd Apelacyjny nie odniósł się do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w zakresie pkt 8 zarzutów apelacji. Ocena ta nie może być podzielona skoro Sąd Apelacyjny wyraźnie stwierdził, że podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Art. 328 § 2 k.p.c. nie wymaga aby w takiej sytuacji sąd drugiej instancji wskazywał ponownie na te ustalenia faktyczne, które w jego ocenie są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. skarżący uzasadnił brakiem uchylenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji mimo nierozpoznania przez ten sąd istoty sprawy „co do żądania opartego na art. 5 k.c.” Wymaga zatem podkreślenia w pierwszej kolejności, że w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, iż nie mogą stanowić samostojnej podstawy skargi kasacyjnej przepisy regulujące sam sposób orzekania przez sąd drugiej

instancji takie jak art. 386 § 4 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. Po drugie nie sposób podzielić zarzutu o nierozpoznaniu sprawy w sytuacji gdy Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia stwierdził, że kara umowna żądana przez stronę pozwaną nie mogła być uznana za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego. Wskazuje to wyraźnie, że Sąd Okręgowy odniósł się do art. 5 k.c. jako podstawy żądania strony powodowej. Do zarzutu naruszenia tego przepisu zawartego w apelacji odniósł się również Sąd Apelacyjny. Nadto konieczne jest podkreślenie, że zarzuty naruszenia przepisów postępowania mogą stanowić podstawę uwzględnienia skargi kasacyjnej jedynie w przypadku wykazania przez skarżącego istotnego wpływu tych naruszeń na wynik sprawy. Tego wymogu nie spełnia skarga kasacyjna strony powodowej, w której w istocie ograniczono się do stwierdzenia, że naruszenie przepisów postępowania wskazanych przez skarżącego miało wpływ na wynik sprawy.

Nieuzasadniona była również podstawa naruszenia prawa materialnego. Powołany w jej ramach zarzut naruszenia art. 484 § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. w wyniku ich błędnej wykładni polegającej rzekomo na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że art. 484 § 2 k.c. jest przepisem szczególnym wobec art. 5 k.c. i wyłącza jego stosowanie był zupełnie pozbawiony racji, gdyż takiej oceny Sąd Apelacyjny w rzeczywistości nie wyraził. Stwierdził on wyraźnie, że na podstawie art. 5 k.c. nie było możliwe uznanie naliczenia kary umownej za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ale nie z uwagi na relacje między art. 5 k.c. i art. 484 § 2 k.c. Co do drugiego z tych przepisów Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazał, że brak było podstaw do miarkowania wysokości kary umownej na jego podstawie. Argumentacja przedstawiona przez Sąd Apelacyjny nie wskazuje zatem ani na taki sposób wykładni art. 5 k.c., która wykluczałaby jego stosowanie w sprawach o zasądzenie kary umownej ani też na sposób wykładni art. 5 k.c. i art. 484 § 2 k.c. przypisanej Sądowi Apelacyjnemu przez skarżącego. Wymaga natomiast podkreślenia, że w rozpoznawanej sprawie art. 5 k.c. nie miał stanowić podstawy zarzutu prowadzącego do odmowy zasądzenia kary umownej lecz podstawę powództwa o ustalenie i taką możliwość Sąd Apelacyjny wykluczył.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna strony powodowej była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴

k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.